

Література

1. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави [Електронний ресурс] : Закон України від 19.06.2003 № 975-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/975-15>

2 Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс] : Закон України від 19.06.2003 № 964-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

3. Про засади запобігання і протидії корупції [Електронний ресурс] :Закон України від 07.04.2011 № 3206 VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>

4. Мельник М. І. Корупція – корозія клади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : [монографія] / М. І. Мельник. – К.: Юридична думка, 2004. – С. 99.

5. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України від 16.01.1997 р. № 3/97 ВР із змінами від 21.12.2000 р. // Законодавство України з питань військової сфери: збірник законів та інших нормативно-правових актів. – К. : Азимут Україна, 2003. – С. 51-57.

УДК 341.232:347.8(043.)

Пильгун Н. В.,

к.ю.н., доцент,

Жаб'як А.А.,

студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

ДО ПИТАННЯ ПРО МІЖНАРОДНЕ КОСМІЧНЕ ПРАВО

Початок формуванню міжнародного космічного права було покладено запуском Радянським Союзом 4 жовтня 1957 р. першого штучного супутника Землі. Ця подія ознаменувала нову еру в розвитку людства і справила істотний вплив на різні сторони життєдіяльності держав, у тому числі на міжнародні відносини. Виникла необхідність правового регулювання космічної діяльності.

Запуск першого штучного супутника Землі зумовив появу відразу за цією подією міжнародного звичаю. Відповідно до нього держави визнали право мирного прольоту над їх територіями не тільки в космосі, а й на відповідній ділянці повітряного простору при запуску або приземленні космічного об'єкта. У зв'язку з цим у міжнародному лексиконі з'явився термін "миттєве право". Водночас деякі вчені висловлюють думку, згідно з якою неможливе миттєве створення, в результаті єдиного прецеденту, оскільки у будь-якому випадку слід відстежити реакцію інших держав навіть на цей єдиний прецедент, що саме по собі потребує певного часу.

Народження міжнародного космічного права продемонструвало можливості міжнародного співтовариства з надзвичайною швидкістю реагувати на нові тенденції в розвитку міжнародних відносин за допомогою наявних засобів і методів нормотворчості.

Міжнародне космічне право розглядається нині як одна з галузей міжнародного права, сукупність норм і принципів, що регулюють відносини між державами та іншими суб'єктами у сфері космічної діяльності. Його базу складають п'ять основних міжнародно-правових актів, прийнятих під егідою ООН ще в 60-70-х роках минулого сторіччя: Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (1967 р., Договір з космосу); Угода про рятування космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, запущених у космічний простір (1968 р.); Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами (1972 р.); Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір (1975 р.); Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах (1979 р.). Саме у цих документах відображені основні міжнародно-правові принципи, що стосуються вивчення та освоєння космічного простору [1].

У подальші роки система міжнародного космічного права поповнилася низкою резолюцій Генеральної Асамблеї ООН, двосторонніми угодами (наприклад, Угодою між урядами України і Росії про співробітництво в сфері дослідження і використання космічного простору в мирних цілях 1996 р.), а також актами так званого м'якого права (наприклад, рекомендаціями Європейського космічного агентства).

Основні міжнародно-правові акти в даній сфері були прийняті

на початку космічної ери – у 60-70-х роках минулого століття і виходили з того, що єдиним суб'єктом космічної діяльності є держава. На початок XXI століття не лише зросла кількість космічних держав, але й розпочалася стрімка комерціалізація космічної діяльності. У цій галузі все активніше заявляють про себе приватні компанії, міжнародні неурядові організації та деякі інші недержавні суб'єкти. У сфері їх інтересів опинилися супутникові телекомунікації, дистанційне зондування Землі з космосу, питання клімату, космічної екології та медицини, космічного туризму тощо. Зараз більшість великих міжнародних проектів здійснюється приватними компаніями, міжнародними неурядовими організаціями або носить змішаний характер. Виняток становить довгостроковий проект Міжнародної космічної станції, що реалізовується лише державами – членами Європейського космічного агентства, Канадою, Японією, Росією та США.

Щодо історії виникнення національного космічного права, необхідно відзначити, що до проголошення незалежності України правовідносини з освоєння і використання космічного простору регулювалися виключно загальносоюзним законодавством. Одним із перших актів національного законодавства України став Указ Президента "Про створення Національного космічного агентства України" від 29 лютого 1992 р.

Нині вже досить розвинену систему цього законодавства складають закони, укази Президента і постанови Кабінету Міністрів, а також акти Національного космічного агентства України. Основоположним серед них є Закон України "Про космічну діяльність" (1996 р.) в редакції від 12.12.2012 р. Він визначає загальні правові засади здійснення космічної діяльності в Україні і під юрисдикцією України поза її межами.

З прийняттям 23 грудня 1997 року Верховною Радою України Загальнодержавної (Національної) космічної програми України на 1998-2002 рр. наша держава, як одна з небагатьох, що володіють космічним потенціалом світового рівня, проголосила державну доктрину в цій сфері "...філософії космічної діяльності, в основі якої стоїть людина, її життя"[2]. Реалізація другої Національної космічної програми відбувається в період серйозних змін у підходах до космічної діяльності в світі: як на національному так і на міжнародному рівнях відбувається пере-

гляд організаційної та фінансової структур забезпечення космічної діяльності, пошук принципово нових технічних рішень і постановка нових наукових і технологічних завдань.

Сучасне міжнародне та національне космічне законодавство відображає відчутні геополітичні та внутрішні перебудовні процеси у самій космічній діяльності. Переосмисленню піддаються фундаментальні засади політики в галузі дослідження й використання космосу.

Аналіз національних і міжнародних космічних програм свідчить про формування нового бачення завдань космічної діяльності, яке ґрунтується на першочергових потребах стійкого економічного і соціального розвитку, необхідності вирішення глобальних проблем людства.

При цьому визнано, що космічна діяльність і народжені на її ниві високі технології: будуть визначати економіку майбутнього; мають можливості фундаментальне впливати на розвиток суспільства і долю людства; забезпечують глобальні життєві потреби людства; є унікальним засобом пошуку життя на інших планетах і опанування нових світів.

Слід зазначити, що і міжнародне, і внутрішньодержавне право – це дві самостійні системи права, що перебувають у взаємозв'язку і взаємодії. Об'єктивно немає примату однієї системи права над іншою, оскільки вони регулюють різні види соціальних відносин. Проте у зв'язку з тим, що норми міжнародного права мають на меті забезпечити загальний мир і безпеку, захистити права й основні свободи людини, сприяти плідній співпраці держав у різних сферах, тобто закріплюють і забезпечують досягнення вищих цілей та цінностей людства, держави можуть у своєму конституційному і поточному законодавстві проголосити визнання верховенства норм міжнародного права над нормами внутрішньодержавного права. Робиться це не через об'єктивно властиве верховенство системи міжнародного права над внутрішньодержавним, а з метою свідомого об'єднання потенціалу двох систем права в справі прогресивного розвитку людства й охорони вищих цінностей людської цивілізації. Обидві ці правові системи складають єдину систему космічного права. А отже, вони повинні бути належним чином гармонізовані.

Виходячи із вищенаведеного, можна стверджувати про те, що

міжнародне космічне право безпосередньо впливає на формування норм національного космічного законодавства і як наслідок на розвиток внутрішньодержавного космічного права. Ці дві системи права є самостійними, але в процесі свого взаємозв'язку і взаємодії, вони обумовлюють один одного. Основною метою такої взаємодії є захист прав і основних свобод людини.

Література

1. Космічне право України: Збірник національних і міжнародних правових актів. / упоряд. : І. П. Андрушко, О. В. Беглий; відп. ред. Н. Р. Малишева та Ю. С. Шемшученко. – 3-тє вид., переробл. та допов. – К., Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.

2. Тимченко Л. Д. Міжнародне право : навчальний посібник. / Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко – К. : Знання, 2012. – 631 с.

УДК 341.226 (043.2)

Рудковська О. В.,

фахівець,

юридичний факультет,

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: Слома В. М., к.ю.н., доцент

АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ З ЄС І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ АВІАЦІЇ

Сьогодні Україна як ніколи близька до підписання асоціації з Європейським Союзом. Не дивлячись на неоднозначні висловлювання українських політиків, можна стверджувати, що переважна більшість українських громадян підтримує європейську інтеграцію. Загальновідомо, що європейська інтеграція, насамперед, має стосуватися внутрішнього розвитку країни, покращення життя пересічної людини. Євроінтеграція – це коли економіка працює на благо всього суспільства, а не окремих наділених владою осіб чи близьких до них корпорацій; коли всі рівні перед законом, незалежно від посади і майнового стану; коли держава дбає за довкілля та пильно стежить за якістю харчів; бюджетні витрати

здійснюються якомога ощадливіше та в інтересах суспільства. Це гарні дороги, безпечні вулиці, відчуття того, що ти потрібен своїй державі. Тому українці й прагнуть підписання угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Україною (УА), у якій йдеться про необхідні для євроінтеграції конкретні справи. Документ передбачає реалізацію низки важливих реформ та запровадження європейських стандартів і норм, що піднімуть якість життя громадян на новий рівень. Проте, сама по собі успішна реалізація положень УА означала б належне запровадження норм, що діють в ЄС та готовність України перейти до глибших рівнів інтеграції з Євросоюзом. Водночас, виконання передбачених Угодою про асоціацію реформ і перетворень мало б наслідком значне підвищення якості життя громадян України.

Крім того, Угодою про асоціацію передбачено, що до українського законодавства має бути інкорпоровано значну частину правового доробку ЄС (*acquiscommunautaire*). Україна, таким чином, стає інтегральною складовою сучасної Європи. У цьому сенсі надзвичайно важливо, що положення УА є юридично зобов'язуючими[1]. Зрозуміло, що оскільки Україна прагне інтегруватися до Євросоюзу, то це означає насамперед взяття зобов'язань нею. Це стосується адаптації законодавства ЄС та застосування його на практиці, повагу до цінностей, на яких ґрунтується Союз. Зі свого боку, Євросоюз бере зобов'язання допомагати Україні в наближенні до нього.

Щодо тематики даного дослідження, то основну інформацію ми знаходимо у розділі "Економічне та секторальне співробітництво", що містить положення щодо цілей та форм співпраці між ЄС та Україною у 28 сферах, в межах яких має збільшитися частка українського експорту на внутрішньому ринку Євросоюзу. Адже метою створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС є формування спільного економічного простору шляхом поступової економічної інтеграції до спільного європейського ринку через поетапну реалізацію чотирьох свобод – вільного руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили. Сьогодні ЄС є найбільшим ринком світу, який охоплює 500 мільйонів споживачів із високою купівельною спроможністю, частка України у двосторонній торгівлі становить 25-30%, а ЄС – 0,8-1,2%. Окрім цього, ЄС є потужним джерелом регуляторних стандартів: Україна отримає по-